

Bevarandeplan för Natura 2000-område Fulltofta - Ringsjön

SE 0430090

SPA fastställt av EU-kommissionen 2004-12

pSPA beslutat av Regeringen 1996-12

Bevarandeplan kungjord av Länsstyrelsen i Skåne län 2005-12-16

Kommun: Hörby
Läge: ca 4 km nordväst om Hörby tätort
Markägare: Enskilda
Areal: 296,1 ha

Fulltofta-Ringsjön är förutom ett Natura 2000-område också:

- med i Naturvårdsprogrammet för terrängformer (7, Landskapet söder och öster om Ringsjön)
- med i Naturvårdsprogrammet för naturvärde (7b, Fulltoftaområdet)
- Natura 2000-område för habitatsdirektivet (SCI, Fulltofta)
- Riksintresse för kulturmiljö (Kuperad slotts- och odlingslandskap)
- Naturreservat (Fulltofta naturreservat, 1971)
- Med i Nyckelbiotoper enligt Skogsvårdsstyrelsen
- Med i Naturvärden enligt Skogsvårdsstyrelsen
- Med i Sumpskogar enligt Skogsvårdsstyrelsen
- Med i Våtmarksinventeringen
- Med i Ängs- och hagmarksinventeringen (1990)

Vad betyder Natura 2000?

Natura 2000-områdena ska bidra till att skyddsvärda naturtyper och arter får ett långsiktigt bevarande. Att en mark brukas på ett lämpligt sätt är i många fall en förutsättning för att skyddsvärda naturtyper och arter ska kunna bevaras.

Bevarandeplanen ska peka ut naturvärdena för ett område och beskriva vad som krävs för att värdena långsiktigt ska finnas kvar.

Arter enligt Natura 2000

Områdets Natura 2000-fågelarter (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök 1999-10-19 av Jörgen Andersson. Arter och antal ex. av varje art har kompletterats av kommunornitologen i Hörby; Mattias Persson.

Tabell 1. Fulltofta-Ringsjöns Natura 2000 - arter 2005 och deras förekomstform i området samt Natura 2000-koder inom parantes.

Arter	Förekomstform
Bivråk - <i>Pernis apivorus</i> (A072)	Häckar i närheten, enstaka
Blå kärrhök – <i>Circus cyaneus</i> (A082)	Rastande, vinter, enstaka
Brun kärrhök – <i>Circus aeruginosus</i> (A081)	Rastande, häckar i omr. 1 par + 1 par nära
Fiskgjuse – <i>Pandion haliaetus</i> (A094)	Rastande, häckar i närheten, 5 par
Fisktärna – <i>Sterna hirundo</i> (A193)	Häckar i närheten, 2 par
Havsörn – <i>Haliaeetus albicilla</i> (A075)	Rastande, vinter, ev. häckning i år i närheten, 6
Kungsfiskare – <i>Alcedo atthis</i> (A229)	Häckar troligen, rastande, enstaka
Kungsörn – <i>Aquila chrysaetos</i> (A091)	Rastande, vinter, enstaka
Mindre sångsvan – <i>Cygnus columbianus bewickii</i> (A037)	Rastande, 1-50-tals ex. tillfälligt
Nattskärna – <i>Caprimulgus europaeus</i> (A224)	Häckar i närheten, 3 par
Röd glada – <i>Milvus milvus</i> (A074)	Häckar i området rastande vinter, 1-3 par
Salskrake – <i>Mergus albellus</i> (A068)	Rastande vinter, enstaka
Silvertärna – <i>Sterna paradisaea</i> (A194)	Rastande, enstaka
Spillkråka – <i>Dryocopus martius</i> (A 236)	Häckande, 1 par
Storlom – <i>Gavia stellata</i> (A002)	Rastande, enstaka
Sångsvan – <i>Cygnus cygnus</i> (A038)	Häckar i området, enstaka, rastande >100 ex.
Trana – <i>Grus grus</i> (A127)	Häckar i närheten, rastande, enstaka
Trädlärka – <i>Lullula arborea</i> (A246)	Häckar troligen, enstaka
Törnskata – <i>Lanius collurio</i> (A338)	Häckar troligen, några par
Vitkindad gås – <i>Branta leucopsis</i> (A045)	Rastande, enstaka

Bevarandesyfte och bevarandemål

Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla ovan nämnda arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

För Fulltofta - Ringsjönområdet innebär detta följande bevarandemål:

- Populationerna och individantalet av respektive fågelart ovan ska bibehållas eller ökas i området
- Antalet häckande par och föryngringar inom området ska öka
- Livsmiljön för respektive fågelart ska bibehållas eller öka i areal inom området

- Gamla eller grova träd ska sparas
- Boträd sparas. Äldre tallar och aspar med en stamdiameter över 30 cm bibehålls för att gynna fiskgjuse, spillkråka m.m.
- Spara träd där kronan brutits av om trädet står solitärt eller i dunge.
- Död ved i form av torrakor, lågor, högstubbar eller hålträd med död ved i varierande förmultningsstadier ska finnas i området.
- En god hävd fortsätter att finnas på betesmarkerna och i vissa delar av skogen inom området.
- Den vass som finns i sjön får vara kvar men om den breder ut sig mycket kan den behöva hållas efter.
- Zonen mellan strand och vass bör betas så att en vattenspegel bildas, d.v.s. att en blå bård bildas.
- Att det endast sker en låg störning från rörligt friluftsliv, lösspringande hundar etc. under häckningsperioden april - augusti
- Att det endast sker en låg störning runt sjön från motorbåtar, jetski-åkning, modellflygplan, drakflygning m.m. under häckningsperioden april - augusti.
- Att balansen mellan fiskarterna återställs genom att djurplanktonätande fiskar utfiskas.
- Att näringstillförseln ner till sjön minskas så att algblomningen försvinner. Fåglar som jagar med synen som t.ex. fiskgjuse har svårt att hitta föda om siktdjupet är lågt.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning

Områdesbeskrivning

Fulltofta ligger NV om Hörby tätort och området slutar ner mot Östra Ringsjön i väster medan terrängen i norr är mera oregelbunden och kulligt med större inslag av skogs- och hagmarker. Området ligger på Linderödsåsens sydvästsluttning och sänker sig knappt 100 m från byn Attarp (145 m över havet) till Ringsjöstranden (50 m över havet). Natura 2000-området innefattar dock endast vissa delar av området väster om vägen som går parallellt med väg 13 till Höör. Utsikten över Ringsjön medför att landskapsbilden är tilltalande.

Fulltofta är belägen på gränsen mellan risbygd och skogsbygd (nedre skogsbygd enligt Campbell) och har därför präglats av ett från äldre tider härstammande omväxlande och mosaikartat odlingslandskap. Landskapet liknade risbygden i att det saknades skog på utmark. Skog fanns dock kvar på inägomarken, så kallad vångaskog.

Ringsjöarna består av östra och västra Ringsjön som är förenade med varandra genom ett smalt sund vid Gamla Bo. Bukten i norra delen av östra Ringsjön kallas Sätöftasjön.

Sjöarna är av slättsjötyp. Större vassbestånd saknas. Stranden är oftast stenig. Runt sjöarna finns ornitologiskt värdefulla och intressanta strandängar och skogspartier. Området är en viktig rastlokal för sjöfåglar. Sjön är från början naturligt eutrof men den har blivit mer och mer näringsrik via näringsläckage genom åren. Naturtypen heter Naturligt eutrof sjö (3150). En stor algblomning finns som hotar de vattenväxter som finns i sjön.

En omfattande inventering av Ringsjöns simfåglar har gjorts i området under åren 1968-2003. Här redovisas att siktdjupet i sjön i slutet av 1890-talet uppgick till 2-2,5 m. På 1940-talet var siktdjupet 1,5-2,5 m. På 1960-70-talen skedde kraftiga förändringar i sjön och övergödningen startade. I och med jordbrukets modernisering skedde stora förändringar för Ringsjöområdet. Större, mer rationella gårdar, moderna jordbruksmaskiner och konstgödsel ledde till att t.ex. skördarna mångdubblades och produktiviteten höjdes. Samtidigt läckte gödsel från lantbrukarnas djurstallar ner i närliggande bäckar som mynnade i Ringsjön. Den förut näringsfattiga sjön blev allt näringsrikare med alg- och planktontillväxt som följd. Siktdjupet minskade snabbt till 0,5 -1 meter. Tillsammans resulterade detta i att fisket försämrades. Framför allt ålfiskarna klagade över minskade fångster.

År 1883 genomfördes en vattensänkning av Ringsjön för att utöka odlingsarealen i området. Vattennivån sänktes då med 1,5 meter. Vid de grunda ställena i sjön, främst i Västra Ringsjön, torrlades stora områden. Detta fick stora konsekvenser för sjön. De grunda strandområdena är viktiga för bottenfloran och djur som lever där. Ljusets närvaro når ner till sjöbotten och skapar därmed en god miljö för många olika slags vattenväxter och djurplankton. Dessa blir i sin tur mat för fiskarna. De fiskarter som finns är bl.a. abborre, gädda, braxen och ål. Siken som här kallas "Ringsjöns silver" har också fiskats flitigt.

Dagvatten från Ringsjökommunerna och avloppsvatten från bostäder i närheten av Ringsjön pumpades från början ut i sjön. Dessa utsläpp tillsammans med läckande gödning från skogs- och åkerbruk och djurstallar tillförde stora mängder närsalter i form av fosfor och kväve, vilket resulterade i massiv alg tillväxt och algblomning sommartid. Den stora mängden plankton hindrade ljus för att tränga ner till botten och till vattenväxterna som därför dog. Plankton bidrog dessutom till minskad syresättning av bottensedimenten på grund av förruttnelseprocessens stora syreförbrukning. De smådjur som levde i dessa sediment dog och livsbetingelserna i synnerhet för rovfiskar som gädda och abborre försvårades. De fiskarter som nu saknade naturliga fiender blev i stället desto fler. Mört och braxen hör till de arter som under sina första levnadsår huvudsakligen äter djurplankton. Just sådan småfisk blev vanlig. Den naturliga balansen var ohjälpligt rubbad. Försök har gjorts där karp fiskas ut för att på så sätt återfå balansen men det första försöket gjordes vid fel tillfälle så yngelpopulationen kunde ta över senare. Nya försök ska göras.

Periodvis uppmätts höga halter av colibakterier, som gör sjön otjänlig för bad. Bland de första konkreta stegen mot en renare sjö var byggandet av Höörs nya reningsverk i Ormanäs 1976. Det baserades på biologisk och kemisk rening och var betydligt effektivare än sina föregångare. Även Hörby fick ett nytt reningsverk under den här perioden. Ringsjökommittén bildades 1980 av Ringsjökommunerna och Länsstyrelsen. Den blev ansvarig för det vidare restaurerings- och reningsarbetet och startade den stora jakten på föroreningarna. Utsläppen från 700 vanliga bostadshus och 400 lantbruk kartlades i detalj. Markkvalitet och topografi undersöktes. De limnologiska institutionerna i Lund och Uppsala genomförde en omfattande undersökning av vatten, sediment, plankton och tillrinningen till sjön, där bland annat målet om en halvering av fosfortillförseln under 1980-talet sattes. Slutligen hade man en god bild av varifrån och hur näring tillfördes sjön. Stora resurser satsades på rening av de tusentals privata avloppen runt sjön. Förändrade brukningsmetoder minskade läckaget av gödning liksom en mer välplanerad och väldimensionerad spridning av gödning. Man tog också bättre vara på stallgödseln genom att byta ut en del av konstgödningen mot naturgödsel. Härigenom lyckades man minska näringstillförseln.

Natura 2000-arter

Rastande fåglar

Ringsjöarna är en viktig rastlokal under vår och höst för sjöfåglar. Under våren rastar i stora antal fåglar som: sångsvan, mindre sångsvan, grågås, bläsgås, sädgås, skedand, stjärtand, snatterand, grönbena, vigg, brunand, knipa, salskrake, storskrake och sothöna. I maj sträcker vitkindad gås, dvärgmåsar och prutgås över sjön.

Under hösten rastar mindre sångsvan, en del vadare samt stora antal av ruggande grågäss samt många arter av änder. I början av oktober kan man se dvärgmåsar regelbundet.

Under vintern kommer flera havsörnar, kungsörn, pilgrimsfalk och varfågel.

Sångsvan

Sångsvan häckar i området. Det rastar flera hundratals sångsvanar ibland men oftast finns ett förhållandevis lågt antal sångsvanar med tanke på sjöns storlek. De skulle gynnas av dammar och av Ringsjöns grundare delar i Fulltoftaviken.

De är störningskänsliga och skulle gynnas om vissa delar av sjön fredas vissa tider på året från allmänheten. Sångsvanen trivs i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter, mest borstnate, under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. De rör om i bottensubstratet med fötterna när de söker föda. Sedan hämtar de rötterna med näbben. Detta gör att de föredrar att födosöka på mycket grunt vatten.

Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett mycket begränsat område runt bopplatsen. Sångsvanen har ökat mellan 1968 och 2003 inom området dels pga allmän beståndsökning men också för de bättre förhållandena i sjön. Arten övervintrar i södra Sverige, Danmark och Nordsjöländerna.

Mindre sångsvan

Den mindre sångsvanen trivs bra i de långgrunda delarna av sjön och de kan ibland uppgå till ett femtiotal rastande exemplar. Liksom för vanlig sångsvan trivs de i grunda vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. I Ringsjön finns det borstnate, som de föredrar, där växten finns brukar de uppehålla sig. Pga. algbloomingen är dock vattenväxterna hotade för närvarande.

Den mindre sångsvanen häckar på den artiska tundran i nordost. De passerar sydöstra Sverige vår och höst. De fåglar som passerar Sverige övervintrar huvudsakligen i Nordsjöländerna. Enstaka vinterfynd görs årligen i södra Sverige och övervintring förekommer möjligen vissa år. Vid nyanläggning av våtmarker kan öar gynna den mindre sångsvanen.

Vitkindad gås

Den vitkindade gåsen är mycket sparsam i sjön men några exemplar har setts varje år. För att arten ska häcka i området krävs små, flacka öar där de är skyddade från marklevande rovdjur. Den kräver stora, öppna gräsbevuxna ytor för sitt födosök, främst på välhåvade strandängar med kortvuxen gräsvegetation. Kräver rast- och övervintringslokaler med gott om lämplig föda (främst gräs) samt möjlighet att övernatta ute på vatten.

Salskrake

Salskrake rastar lite längre ut i sjön men bara i enstaka exemplar. Det finns dock flera i västra Ringsjön. De rastar på vintern också. I norra Sverige häckar salskraken i gamla spillkråkehål, i holkar eller i ihåliga stubbar. De vistas ofta i skogsomgärdade tjärnar eller vid risiga sjö- och älvstränder med skyddande skog. Myrar utnyttjas regelmässigt under ungarnas uppväxttid.

Övervintringen sker främst längs grunda kustområden, men även i större isfria sjöar. Under häckningen uppehåller sig salskraken inom ett relativt begränsat område kring bopplatsen (storleksordning 25 km²). Salskraken övervintrar i Östersjön och längs Nordsjökusten. Arten samlas ofta i stort antal på ett fåtal platser.

Blå kärrhök

Enstaka exemplar av rastande blå kärrhök förekommer i området, de jagar sork på de öppna fälten. Blå kärrhök bygger alltid sitt bo på marken i öppen terräng av olika karaktär; på myrar, hyggen, i kraftledningsgator, kärr eller på hedar, men även i vass samt i unga barrskogsplanteringar, i vide- eller björksnår eller t.o.m. i sädesfält. Födan utgörs av fåglar och smågnagare som den fångar i öppen terräng, allt ifrån hygge och myr till åker och äng. Biotopvalet under övervintringen utgörs av öppna, trädfria marker som t.ex. åkrar, ängar, hedar, våtmarksområden.

Den har en utpräglad nordlig utbredning i Sverige. Arten häckar numera uteslutande i norra Sveriges skogstrakter och i fjällområdena från Härjedalen och Ångermanland och norrut. Totalt sett har arten dock minskat kraftigt i Sverige åtminstone sedan 1960-talet. Under 1960-talet försvann arten från häckningsplatser runt om i södra Sverige

Kungsörn

Kungsörn har setts som rastande både sommar och vinter. Trots att förutsättningar finns så har den inte häckat ännu. De är dock känsliga för störningar från allmänheten, de behöver ostörda oaser utan vandringsleder eller bebyggda områden. De häckande örnarna är som mest störningskänsliga under januari–maj.

De kräver tillgång till lämpliga bytesdjur (mestadels däggdjur och fåglar i storleksklassen 0,5–5 kilo). Även tillgång till lämplig plats att bygga sitt bo på krävs. Här där det saknas klippor/bergsbranter är arten hänvisad till att bygga boet i träd med grova sidogrenar.

Artens hemområde varierar mellan 75–200 km² beroende på bytestillgång. De könsmogna örnarna är i huvudsak stannfåglar. Ungfåglarna rör sig över betydande områden under de första levnadsåren, men ytterst få lämnar landet. När de etablerar sig vid 4–5 års ålder sker detta i allmänhet i närheten av födelseområdet.

Storlom

Storlommen rastar i området. Den behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, dvs. fiskar, i viss mån vatteninsekter. Den behöver även lämplig plats att bygga sitt bo på, vilket nästan uteslutande innebär öar, särskilt mindre holmar och skär, belägna i klarvattenssjöar (oligotrofa och mesotrofa), i sällsynta fall längs ostkusten.

Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti), främst under ruvningsperioden.

Arten är en långlivad art med relativt låg reproduktion och är därför känslig för jakt. Under häckningen rör sig arten normalt inom 1-10 km radie från häckningslokalerna. Storlommen övervintrar dels i östra Medelhavet och Svarta havet, dels i mindre

utsträckning i västra Europa. Den övervintrar även regelbundet längs södra Sveriges kuster.

Silvertärna

Silvertärnan är rastare i området. Den behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden; framför allt mink och räv bör hindras nå häckningsplatserna.

Häckande fåglar

De fåglar som häckar i Ringsjön - området är bl.a. skäggdopping, skrattnås, smådopping, gråhakedopping, storskarv, häger, spillkråka, röd glada, nattskärna, brun kärrhök, kärrsångare och rörsångare. I närheten häckar fiskgjuse men den födosöker i Ringsjön. Troligen häckar också havsörn, mindre hackspett och kungsfiskare i området.

Röd glada

Röd glada häckar i området. Det finns åtminstone ett par men det kan finnas upp till åtminstone tre par i området. De kommer också på vintern. Arten etablerar sig helst i omväxlande landskap med mosaik av öppna marker och skogar och gärna med närhet till sjöar. Boet placeras i grövre träd och ligger vanligtvis nära skogsbryn. Större slutna skogsbestånd passar ej gladan. Födan är mycket varierad och flertalet byten hämtas ute i det öppna kulturlandskapet, där förekomsten av ängs- och betesmarker spelar en viktig roll. Närheten till sjöar innebär ett värdefullt tillskott av fisk och det är i regel par i sådana miljöer som lyckas bäst med häckningen. Under häckningstid jagar arten inom cirka 1 mils avstånd från boplatserna.

Havsörn

Havsörnen har eventuellt häckat i närheten i år och vintertid rastar flera stycken i området. År 2004 var det ca 10 st rastande havsörnar i området, 6 vuxna och 4 juvenila. Den är till stor del knuten till vatten under näringssöket. Arten häckar därför i närheten av vatten, t.ex. längs kusterna, vid sjöar, större kraftverksmagasin, längs älvar och andra större vattendrag.

Arten jagar över mycket stora områden, i regel i storleksordningen 50-200 km². De könsmogna örnarna är i huvudsak stannfåglar. Ungfågglarna rör sig över betydande områden under de första levnadsåren. De bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför kraftiga träd (i första hand tall) för boets placering. Botrådets medelålder längs ostkusten är minst 160 år och i Lappland 350 år.

Brun kärrhök

Brun kärrhök häckar i området med ett par och eventuellt finns det ett par som häckar i närheten. De rastar också i området. Arten är starkt knuten till vassrika eutrofa

slättsjöar, men finns även i andra typer av sjöar. En förutsättning för häckning är att det finns tillgång på tät gammalvass eller liknande vegetation att bygga boet i. Arten kräver tillgång på lämpliga bytesdjur vid häckningslokalen och i dess omgivning. Jaktutflykter över åkermark kan utsträckas åtskilliga kilometer från boplatsen. Under häckningstiden jagar bruna kärrhöken över arealer i storleksordningen 10–30 km².

Fiskgjuse

Fiskgjusen finns det mellan 3-5 st. par av i området. De häckar i närheten. De är känsliga för störningar av tex besökande i området. Den är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt hemområde eftersom födan nästan uteslutande består av fisk. Arten måste därför ha god tillgång på fiskeplatser inom sitt hemområde. Själva boet kan dock läggas långt från vatten. De fiskande fåglarna alternerar ofta mellan flera sjöar, ibland mer än 10 km från boet.

Fiskgjusen är beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det vanligaste trädslaget är tall där det stora risboet byggs i toppen av plattkronade, kraftiga träd, så att utsikt fås över omgivningen. Enstaka bon kan placeras i kraftledningsstolpar, stora torn eller på stora stenar i sjöar och vattendrag.

Nattskärre

Nattskärre har under de senaste fem åren häckat i närheten med 3 par varje år. Tillgång på lämpliga födosöks- och häckningsområden i torra glesa skogar eller tallplanteringar styr. Nattskärren livnär sig huvudsakligen på större nattflygande insekter som nattaktiva fjärilar, skalbaggar och tvåvingar. Den vanligaste häckningsmiljön är gles, luckig tallskog på sandig mark eller hållmarker, och uppskattningsvis finns mer än 90 % av det samlade beståndet i sådana miljöer. Under häckningen kan födosöken ske uppemot 5 km bort från häckningsplatsen.

Kungsfiskare

Kungsfiskare har häckat tidigare och förmodligen finns det enstaka häckande exemplar nu också men inga bohål har hittats. Rastande exemplar förekommer. De vill ha sandbankar vid åar och dammar gärna i form av minst 1 m höga, lodräta brinkar som stupar direkt ner i vattnet, med lugnt rinnande bäckar eller åar. Även rotvärtor i anslutning till å eller damm används gärna som boplats. Vattendragen bör ha lummiga stränder och god tillgång till lämpliga utsikts-/fiskeposter i form av utskjutande grenar, trädstammar, bryggor och liknande. Arten kräver lugnt eller sakta flytande vatten för att kunna fiska, liksom god tillgång på föda i form av fiskyngel och småfisk (< 10 cm). Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 500 -1 000 m från boplatsen.

Kungsfiskaren är kortflyttare och huvuddelen av beståndet övervintrar i norra Centraleuropa. En mindre del av beståndet försöker dessutom regelbundet övervintra i södra Sverige.

Spillkråka

Spillkråka häckar i området och ett revir förekommer. Den behöver tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror. Den födosöker ofta lågt i träd, på stubbar m.m., gärna i rotrötad gran efter hästmyror, och behöver tillgång på lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok. Spillkråkan är något av en nyckelart genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som ej själva förmår mejsla ut sitt bo. Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100 - 1000 ha.

Bivråk

Bivråken häckar i närheten med enstaka exemplar. De häckar med de högsta tätheterna i högproduktiva skogsområden. I södra Sverige är den optimala miljön ett småbrutet blandskogslandskap i närheten av en sjö eller något vattendrag. Förekomsten av äldre och luckrika skogsbestånd, gärna omväxlande med naturbetesmarker och med ett stort inslag av bryn, gynnar förekomsten av getingar vars larver bivråken föder upp sina ungar med. Förekomst av äldre skog rik på lövträd och med närhet till fuktskog, kärr och andra våtmarker är fördelaktigt under försommaren då de gamla fåglarna till stor del livnär sig på småfågelungar (bl.a. trastar), men även av grodor och troligen till viss del även av humlelarver och -puppor. I äldre tid torde kombinationen av fuktskog, skogsbyte och hagmarker ha utgjort mycket viktiga miljöer. Bivråken övervintrar i tropiska Västafrika, norr om Ekvatorn.

Trana

Tranan häckar inom området. Den häckar på sank sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, på vattensjuka hyggen omgärdade av sumpskog, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten.

Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 1 km². Tranan blir könsmogen vid 3-6 års ålder. Innan könsmognaden för ungotranorna en kringfläckande tillvaro och samlas ofta i stora flockar.

Trädlärka

Trädlärkan häckar i området och är beroende av tillgång på lämpliga häckningsplatser i form av öppna, torra marker i direkt anslutning till luckig skog eller glesa planteringar, t.ex. gles, luckig tallskog. Trädlärkan återkommer mycket tidigt på våren vilket gör den extra beroende av soliga miljöer.

Törnskata

Törnskata häckar troligen i området och kräver tillgång på öppna marker (främst jordbruksmark, men även kalhyggen) med rik insektsförekomst på varma, solbelysta lokaler. Häckningslokalerna bör ha god tillgång på attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (t.ex. nypon, slån eller björnbär) i kombination med öppna partier, t.ex. kortbetade gräsytor. På jordbruksmark föredrar törnskatan en mosaik av betade och mindre hårt betade ytor där artdiversiteten för växter och insekter är hög.

Fisktärna

Fisktärnan häckar i området. Den behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden; framför allt mink och räv bör hindras på häckningsplatserna.

Tillfälliga fåglar

Tillfälliga, mer exotiska besökare som svarthalsad dopping, purpurhäger, svart stork, fjällgås, ringand, brunglada, kornknarr, vitvingad tärna, flodsångare, lundsångare, brandkronad kungsfågel och snösiska har påträffats i området.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

- Ett nära samarbete mellan berörda myndigheter och den som äger eller brukar en mark är en av de viktigaste förutsättningarna för att ett områdes värdefulla livsmiljöer och arter ska finnas kvar.
- Att betesmarkerna fortsätter av hävdas. Betestrycket fortsätter vara högt och ökas på betesmarker där betestrycket är svagt eller saknas.
- Den vass som finns i sjön får vara kvar men om den breder ut sig mycket kan den behöva hållas efter. Vassområden bör betas ända ner i vattnet så att blå bårder bildas där vadarfåglar kan födosöka.
- På de delar av området som har naturtyp får ej gödsling, stödutfodring, kalkning, nydikning eller insådd av för naturtypen främmande arter förekomma.
- Att en naturlig dynamik sker med avseende på sandtransport, erosion och vegetationssuccession längs Ringsjöns strand.
- Att det endast sker en låg störning från rörligt friluftsliv, lösspringande hundar etc. under häckningsperioden april - augusti.

- Att det endast sker en låg störning från motorbåtar, jetski-åkning, modellflygplan, drakflygning m.m. i och i närheten av sjön under häckningsperioden april - augusti.
- Att inga utsläpp av olja och kemikalier sker från industrier och bostäder i Ringsjöns närhet ut i sjön.
- Att boträd sparas. Äldre tallar och aspar med en stamdiameter över 30 cm bibehålls för att gynna bl.a. fiskgjuse och spillkråka. Även träd med bruten krona sparas.
- Att mosaiklandskapet med öppna betesmarker och trädgångar bibehålls i området för att gynna bl. a. spillkråkans fortsatta framtid inom området.
- Att lövandelen i skogen bibehålls för att gynna bl.a. spillkråkan.
- Att sjön har naturligt näringsrikt, välbuffrat vatten med låg grad av antropogen belastning avseende närsalter, miljögifter och grumlande ämnen. Fosforhalten är naturligt minst klass 3 (>25 µg/l), men påverkansgraden för eutrofiering överstiger ej klass 2 (tydlig avvikelser). Näringstillförseln till sjön bör minskas så att algbloomingen försvinner. Fåglar som jagar med synen som t.ex. fiskgjuse har svårt att hitta föda om siktdjupet är lågt.
- Att det inte sker någon påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtyperna och att de gärna ökar i individantal.
- Att det finns artrikedom inom flera organismgrupper, t ex vattenlevande insekter och andra smådjur, fisk, fågel, plankton och påväxtalger, strand- och vattenvegetation.
- Att det finns en varierad och zonerad vegetation i vatten och på strand.
- Att vandringsvägarna i anslutande vattensystem är fria (inga antropogena vandringshinder).
- Att naturliga vattenståndsfluktuationer råder och att opåverkad hydrologi upprätthålls. Ringsjön är påverkad av sjösänkning eller reglering. För att förutsättningarna för gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas bör påverkan från eventuella tidigare regleringar minimeras.
- Att en för naturtypen naturlig artsammansättning finns utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar. Balansen mellan fiskarterna återställs genom att djurplanktonätande fiskar som t.ex. karp utfiskas regelbundet vid behov.

Ytterligare information om naturtyper och Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledning under rubrikerna "Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus" och "Ekologiska krav". Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Risk för skada

De största riskerna för områdets Natura 2000-arter är:

- Svag eller utebliven hävd.
- För naturtyperna är gödsling, stödutfodring, kalkning, nydikning eller insådd av för naturtypen främmande arter skadligt.
- För naturtyperna är igenväxning av trädskikt, buskskikt och fältskikt så att de sällsynta arterna konkurreras ut skadligt.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin eller liknande ämnen som är negativt för den dynglevande insektsfaunan. Insekterna är viktiga för betesmarken då de bryter ned djurspilling.
- Uppläggande av muddermassor.
- Kväveläckage från angränsande mark samt utsläpp av föroreningar från punktkälla, t ex avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet.
- Erosion på grund av landsänkning/upphörd sedimentering nära sjön.
- Markexploatering eller annan markanvändningsförändring inom naturtyp eller i angränsande områden, t.ex. skogsplantering, dikning och täktverksamhet. Även dämning i närliggande våtmarks- och fastmarksmiljöer kan ge negativ påverkan på habitatet. Broar och vägtrummor över in- och utflöden kan orsaka vandringshinder.
- Miljögifter. T.ex. vet man ännu inte hur och om bromerade flamskyddsmedlen påverkar organismerna i insjömiljön.
- Ett högst tänkbart framtida hot är bristen på lämpliga boträd.
- Att balansen mellan fiskarterna störs då algblomning sker och då siktdjupet förändras. Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/ eller orsaka genetisk kontaminering. Fiske som är ensidigt mot vissa arter eller som är för hårt i förhållande till sjöns naturliga produktionsförmåga.
- Reglering av sjöns vattennivå – resulterar i sänkta eller höjda, och oftast utjämnade, vattenståndsamplituder vilket kan leda till ökad igenväxning och andra "eutrofieringssymptom", försumpning eller erosion i strandlinjen.
- Skogsbruk i tillrinningsområdet; slutavverkning, markavvattning och skyddsdikning ökar avrinningen och därmed risken för erosion och läckage av bl a humusämnen och partiklar. Ökad andel barrträd i närområdet ändrar markkemi och förändrar landskapsbilden
- Vattenuttag under lågflödesperioder kan innebära kraftigt sänkta vattennivåer, temperaturhöjning och syrgasbrist.

Ytterligare information om Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledning under rubriken "Hotbild". Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Bedömning av bevarandestatus

Vid fältbesök konstaterades bevarandestatusen för områdets Natura 2000-arter (se tabell 2).

Tabell 2. Bevarandestatus 2005 för områdets Natura 2000-arter. Bevarandestatusen är bedömd efter samråd med kommunornitolog i Hörby kommun, Mattias Persson.

Arter	Bevarandestatus
Bivråk – <i>Pernis apivorus</i> (A072)	Gott bevarande
Blå kärrhök – <i>Circus cyaneus</i> (A082)	Ordinärt bevarande
Brun kärrhök – <i>Circus aeruginosus</i> (A081)	Mycket gott bevarande
Fiskgjuse – <i>Pandion haliaetus</i> (A094)	Mycket gott bevarande
Fisktärna – <i>Sterna hirundo</i> (A193)	Mycket gott bevarande
Havsörn – <i>Haliaeetus albicilla</i> (A075)	Mycket gott bevarande
Kungsfiskare – <i>Alcedo atthis</i> (A229)	Mycket gott bevarande
Kungsörn – <i>Aquila chrysaetos</i> (A091)	Ordinärt bevarande
Mindre sångsvan – <i>Cygnus columbianus bewickii</i> (A037)	Mycket gott bevarande
Nattskärna – <i>Caprimulgus europaeus</i> (A224)	Mycket gott bevarande
Röd glada – <i>Milvus milvus</i> (A074)	Mycket gott bevarande
Salskrake – <i>Mergus albellus</i> (A068)	Ordinärt bevarande
Silvertärna – <i>Sterna paradisaea</i> (A194)	Gott bevarande
Spillkråka – <i>Dryocopus martius</i> (A236)	Mycket gott bevarande
Storlom – <i>Gavia stellata</i> (A002)	Gott bevarande
Sångsvan – <i>Cygnus cygnus</i> (A038)	Mycket gott bevarande
Trana – <i>Grus grus</i> (A127)	Mycket gott bevarande
Trädlärka – <i>Lullula arborea</i> (A246)	Gott bevarande
Törnskata – <i>Lanius collurio</i> (A338)	Gott bevarande
Vitkindad gås – <i>Branta leucopsis</i> (A045)	Ordinärt bevarande

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Markägare har rätt till ersättning om tillstånd inte kan ges och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Mer information finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Skydd

Området är naturreservat sedan 1971.

Bevarandeåtgärder

Skötselplan finns sedan år 1992.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen. Mer information om regler, ansvar och ersättningar i samband med Natura 2000 finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Restaureringsåtgärder

Eftersom rovfåglar är mycket störningskänsliga bör vägar, stigar/leder etc. som planeras dras minst 200 m från boplatser. Skyddande skog ska alltid sparas runt boplatser, och som utgångspunkt bör en 200 m radie från boplatser gälla. Sångsvanen skulle gynnas av anlagda dammar inom området. Om dammar och våtmarker anläggs i området kan små flacka öar anläggas för att gynna häckande sjöfågel. Om det är brist på träd med bruten krona bör plattformar tillverkas för att gynna fiskgjusen.

Löpande skötsel

Många fåglar är känsliga för störning under häckningsperioden. Där t.ex. häckande fiskgjuse finns bör ej kända boplatser för fiskgjuse få utsättas för störning. Avståndet till leder, rastplatser etc. bör ej understiga 100 m. Under den inledande delen av häckningssäsongen i april-maj är fiskgjusen (liksom flertalet andra rovfågelsarter) mycket känslig för störning och under denna tid bör skoglig eller annan verksamhet undvikas inom en kilometers radie runt boet. Skoglig verksamhet bör undvikas inom minst 100 m radie från bebott bo även under resterande del av sommaren t.o.m. 15 augusti.

Särskilt störningsutsatta bon kan flyttas genom att en plattform byggs i toppen av lämpligt träd på annan närbelägen plats.

Eventuella kanotleder bör anpassas till boplatsernas läge. Skyltar bör sättas upp med saklig information om artens status och livsbetingelser.

Pga. att spillkråka finns är det viktigt att det inom området finns god tillgång på grov asp och tall av diametrarna 30 cm resp. 40 cm. Aspar och sälgar samt döda och döende träd bör alltid sparas. Sumpgranskog, vilken i allmänhet har en lång skoglig kontinuitet och består av olikåldriga träd, bör alltid lämnas intakt. Sumpskogar som tidigare har dikats bör restaureras.

Där bivräk häckar bör lövskogsandelen bibehållas eller på sikt helst höjas. Fuktiga områden (sumpskogar, kärr, strandskogar etc.) måste bevaras intakta. Öppningar och gläntor i skogen, som t.ex. gamla inägor, bör skötas på ett sådant sätt att de inte växer igen. Vid ev. restaurering bör luckiga och flerskiktade bestånd eftersträvas. Gallring bör ej ske alls i sumpskogar och med stor försiktighet och eftertanke i framför allt lövskogsrika skogsbestånd eller i granbestånd av hög bonitet.

Då det finns lite vass i Ringsjön bör all vass bevaras i Fulltoftaviken. Buskar och träd i kanten bör bevaras för att minska störningen för t.ex. brun kärrhök.

Viktigt att tänka på

Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsvårdstyrelsen kontaktas.

Uppföljning

1. Kontroll av Natura 2000-fågelarterna förekomst och deras livsmiljöns struktur och funktion.
2. Sammanställning och utvärdering av skydd samt meddelade tillstånd mm.

Övrigt

Bevarandeplanen gäller tills vidare. Bevarandeplanen kommer att revideras om ny kunskap ger anledning till det.

Referenser

- Arinder, M (ed.) 1999. Skånsk skådarguide, Skånes ornitologiska förening. Lund
- Artdatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Cederberg B, Löfroth M. (eds) 2000. Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket. Naturvårdverket förlag.
- Persson, Mattias. 2005. muntligen och per e-mail. Ämne: Aktuella fåglar vid Ringsjön och dess status.
- Svalan. Rapportsystem för fåglar. 2005. <http://svalan.artdata.slu.se>
- Länsstyrelsen i Malmöhus län 1971. Reservatsbeslut.

Länsstyrelsen i Malmöhus län, 1992. Skötselplan Naturreservatet Fulltofta, Planförfattare:Lars Knutsson

Länsstyrelsen i Skåne län (2003), Information lagrad i Kartongen (GIS-skiktsgруппerna Miljö resp. Lantbruk).

Länsstyrelsen i Skåne län. 2004. Simfåglar i Ringsjön. Länsstyrelsen i Skåne Län.

Naturvårdsplan för Hörby kommun, Hörby kommun, Samhällsbyggnadsförvaltningen, 1999.

Naturvårdsprogram för f.d. Malmöhus län. 2003. Från Sandhammaren till Kullaberg.

Länsstyrelsen i Skåne län.

Olsson, K-A. m. fl. 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund.

Ringsjöns Fiskevårds Områdesförenings hemsida: <http://www.ringsjon.com/> den 3/3-2005

Skofs hemsida: <http://www.skof.se/lok/lok154.htm> den 25/2-05

Bilagor

1. Ingående fågelarter enligt Natura 2000
2. Karta över Natura 2000-området

Upprättad 2005-09-21,

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län

Planförfattare: Marie Löfberg

Senast reviderad 2005-11-30

Bilaga 1 Ingående arter enligt Natura 2000 i Fulltofta - Ringsjön

Bivråk – *Pernis apivorus* (A072)

<i>Beskrivning</i>	<p>Bivråken häckar med de högsta tätheterna i högproduktiva skogsområden. I södra Sverige är den optimala miljön ett småbrutet blandskogslandskap i närheten av en sjö eller något vattendrag. Förekomsten av äldre och luckrika skogsbestånd, gärna omväxlande med naturbetesmarker och med ett stort inslag av bryn, gynnar förekomsten av getingar vars larver bivråken föder upp sina ungar med. Förekomst av äldre skog rik på lövträd och med närhet till fuktskog, kärr och andra våtmarker är fördelaktigt under försommaren då de gamla fåglarna till stor del livnär sig på småfågelungar (bl.a. trastar), men även av grodor och troligen till viss del även av humlelarver och -puppor.</p> <p>Aktivitetsområdena varierar mellan 25-100 m². Bivråken övervintrar i tropiska Västafrika, norr om Ekvatorn.</p>
<i>Hotbild</i>	<p>Ett allt sämre utbud av insektsrika biotoper i dagens skogs- och jordbruksmarker har troligen medfört ett sämre utbud av sociala getingar, vars larver och puppor är en livsnödvändig föda för bivråkens ungar. Användandet av kemiska bekämpningsmedel i exempelvis jordbruket påverkar förekomsten av insekter negativt, vilket innebär ett sämre födotillgång för sociala getingar.</p> <p>En allmän torrläggning av landskapet (markavvattning, dikningsrensning och skyddsdikning av skogsmark etc.) liksom omföring av lövträdsrika skogar till täta produktionsskogar av barrträd medför en försämrad förekomst av tättingar (trastar m.m.) och grodor, vilket sannolikt påverkar bivråken negativt (lägre täthet och sämre förutsättningar för bivråken att producera ägg). Många lövrika skogsmiljöer består idag av igenväxande ängs- och hagmarker som nu sluter sig alltmer genom inväxt av gran, vilket minskar insekts- och fågelrikedomen.</p> <p>Kraftigt överbete av klövvilt på lövträd i skogsmiljöer minskar exempelvis förekomsten av vårblommade sälglar vilket påverkar födounderlaget för många humlor.</p>
<i>Rödlistning</i>	Starkt hotad (EN)
<i>Bevarandeåtgärder</i>	<p>För att inte bivråken ska fortsätta att minska i antal bör landskapstäckande hänsyn tas inom främst skogsbruket men även på jordbrukssidan. Detta innebär bl.a. att man undviker att plantera gran på inägor, att man sparar trädridåer och lövträd, att man bevarar lövskog och ökar andelen löv i barrskog, att man ej gallrar i onödan och helst inte alls i sumpskog, att man ej dikar ut eller täckdikar våta/fuktiga marker.</p> <p>Restaurering och återskapande av lövrika sumpskogar gynnar bivråken</p>

	och ett stort antal andra arter från olika organismgrupper. Bivråken är inte speciellt störningskänslig vid sin boplats och vandringsleder kan passera förhållandevis nära (100 m) utan att fåglarna påverkas negativt.
Bevarandestatus	Gott bevarande

Blå kärrhök - *Circus cyaneus* (A082)

Beskrivning	<p>Blå kärrhök rastar i området. Blå kärrhök bygger alltid sitt bo på marken i öppen terräng av olika karaktär; på myrar, hyggen, i kraftledningsgator, kärr eller på hedar, men även i vass samt i unga barrskogsplanteringar, i vide- eller björksnår eller t.o.m. i sädesfält. Födan utgörs av fåglar och smågnagare som den fångar i öppen terräng, allt ifrån hygge och myr till åker och äng. Biotopvalet under övervintringen utgörs av öppna, trädfria marker som t.ex. åkrar, ängar, hedar, våtmarksområden.</p> <p>Den har en utpräglad nordlig utbredning i Sverige. Arten häckar numera uteslutande i norra Sveriges skogstrakter och i fjällområdena från Härjedalen och Ångermanland och norrut. Totalt sett har arten dock minskat kraftigt i Sverige åtminstone sedan 1960-talet. Under 1960-talet försvann arten från häckningsplatser runt om i södra Sverige.</p>
Hotbild	<p>I norra Sverige har den häckande populationen av blå kärrhök successivt minskat under senaste 15-20 åren. En tänkbar orsak till detta kan vara en försämrad tillgång på smågnagare. Den sydsvenska populationen av blå kärrhök drabbades också hårt av kvicksilverkatastrofen under 1960-talet och försvann. Den kraftigt minskade arealen av naturliga, fasta gräsmarker under de senaste 100 åren har med stor sannolikhet minskat födoutbudet för blå kärrhöken. Möjligen är blå kärrhöken utsatt för miljögiftspåverkan i övervintringsområdena i Västeuropa. Arten skjuts dessutom illegalt i centrala och östra Europa, men omfattningen är okänd.</p>
Rödlistning	VU, sårbar
Bevarandeåtgärder	<p>Särskild hänsyn bör tas så att häckningsplatserna inte störs i onödan av besökande människor. Eventuella vandringsleder bör inte anläggas närmare häckningsplatserna än 500 m. Röjningar av buskage, vass och annan växtlighet bör undvikas i omedelbar närhet av boplatsen. I övrigt är det svårt att föreslå konkreta åtgärder som skulle kunna gynna arten eftersom blå kärrhökens tillbakagång i främst norra Sverige troligen till större delen beror på sviktande gnagarstammar, vars bakomliggande orsak man inte vet.</p> <p>Arten bör undersökas närmare vad gäller populationsstorlek,</p>

	utbredning och eventuell miljögiftsbelastning. Övervakning av smågnagarpopulationernas utveckling kan ge värdefull information om födotillgången.
Bevarandestatus	Ordinärt bevarande

Brun kärrhök - *Circus aeruginosus* (A081)

Beskrivning	Brun kärrhök häckar i området. Arten är starkt knuten till vassrika eutrofa slättsjöar, men finns även i andra typer av sjöar. En förutsättning för häckning är att det finns tillgång på tät gammalvass eller liknande vegetation att bygga boet i. Arten kräver tillgång på lämpliga bytesdjur vid häckningslokalen och i dess omgivning. Jaktutflykter över åkermark kan utsträckas åtskilliga kilometer från boplatsen. Under häckningstiden jagar bruna kärrhöken över arealer i storleksordningen 10–30 km ² .
Hotbild	Den bruna kärrhöken har tidigare varit starkt drabbad av miljögifter, men sedan alkylkvicksilverbetningen förbjöds 1966 och DDT-förbud infördes har situationen förbättrats högst avsevärt. För närvarande kan inga direkta hot anses föreligga mot brun kärrhök i Sverige.
Rödlistning	-
Bevarandeåtgärder	Boplatser för brun kärrhök bör skyddas från skogsbruksåtgärder genom naturvårdsavtal eller liknande. Undantagsvis kan allmänhetens tillträde till särskilt känsliga boplatser (i de fall vandringsleder etc. går närmare boet än 100 m) behöva regleras. Ett utökat samarbete mellan länsstyrelsen och polisen/tullen är önskvärt för att kunna minska faunakriminaliteten. Vid planerad vasslåtter i grunda sjöar bör hänsyn tas till bl.a. brun kärrhök och rördrom, genom att spara tillräckligt stora områden med gammal vass. Arealen vass eller annan lämplig vegetation (kaveldun, videsnår, säv) bör ej understiga cirka 1 ha/par. Vandringsleder, vägar etc. kan passera förhållandevis nära kärrhökens boplatser (100 m) utan att fåglarna blir nämnvärt störda. Vattenståndshöjning under maj-augusti kan medföra spolieerade häckningar eftersom boet placeras i marknivå.
Bevarandestatus	Mycket gott bevarande

Fiskgjuse - *Pandion haliaetus* (A094)

Beskrivning	Fiskgjusen rastar i området. Den är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt hemområde eftersom födan nästan uteslutande består av fisk. Arten måste därför ha god tillgång på fiskeplatser inom sitt hemområde. Själva boet kan dock läggas långt från vatten. De
-------------	---

	<p>fiskande fåglarna alternerar ofta mellan flera sjöar, ibland mer än 10 km från boet. Fiskgjusen är beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det vanligaste trädslaget är tall där det stora risboet byggs i toppen av plattkronade, kraftiga träd, så att utsikt fås över omgivningen. Enstaka bon kan placeras i kraftledningsstolpar, stora torn eller på stora stenar i sjöar och vattendrag. Fiskgjusen är ofta störningskänslig vid boplatsen.</p>
<i>Hotbild</i>	<p>Eftersom fiskgjusen ofta häckar vid stränder och på öar utgör närgången båttrafik, sportfiske, bad, kanoting etc. i boets omedelbara närhet ett hot.</p> <p>Exponeringen för klorerade kolväten har minskat sedan 1970-talet då dessa miljögifter orsakade en ökad fosterdödlighet och sönderruvning av ägg på grund av skalförtunning.</p> <p>Försurning av sjöar kan medföra sämre födotillgång samt en ökad exponering för giftiga metaller.</p> <p>Skogsavverkning utan hänsyn till fiskgjusens boträd eller presumtiva boträd utgör en fara inom vissa områden, eftersom tillgången på lämpliga träd då minskar.</p>
<i>Rödlistning</i>	-
<i>Bevarandeåtgärder</i>	<p>Avverkning eller andra skogsbruksåtgärder bör ej tillåtas i närheten av häckningsplatserna, speciellt inte under inledande delen av häckningssäsongen (april-maj).</p> <p>Skogsbruket bör tillse att det kontinuerligt tillkommer nya lämpliga boträd. Detta innebär att vid avverkning av slutna skogsbestånd sparas grova, plattkronade tallar tillsammans med ett mindre antal träd strax intill (sittplats och skydd). Uppsättning av boplattformar har visat sig vara en bra metod, dels för att erbjuda gjusarna mer skyddade alternativ till störda boplatslägen och dels för att generellt öka antalet boplatser i trakter med dålig tillgång på boträd. Uppsättning av boplattformar får dock inte bli ett alternativ till hänsynstagande i normalt skogsbruk.</p> <p>Ett utökat samarbete mellan länsstyrelsen och polisen/tullen är önskvärt för att kunna minska faunakriminaliteten.</p> <p>Begränsning av skogliga åtgärder på eller i anslutning till häckningsplatser samt allmänhetens tillträde till särskilt känsliga platser.</p>
<i>Bevarandestatus</i>	Mycket gott bevarande

Fisktärna - *Sterna hirundo* (A193)

<i>Beskrivning</i>	<p>Fisktärnan häckar i området. Den behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden; framför allt mink och rävar bör hindras nå häckningsplatserna.</p>
<i>Hotbild</i>	<p>Hotet utgörs främst av störningar, igenväxning och rovdjur vid</p>

	häckningskolonier, men även av miljögifter och försämrad tillgång på lämplig födo fisk..
<i>Rödlistning</i>	-
<i>Bevarandeåtgärder</i>	Tärnornas födo fisk får inte beskattas för hårt och fiskens uppväxtområden bör skyddas.
<i>Bevarandestatus</i>	Mycket gott bevarande

Havsörn - *Haliaeetus albicilla* (A075)

<i>Beskrivning</i>	Havsörnen är en vanlig rastare i området. Den är till stor del knuten till vatten under näringssöket. Arten häckar därför i närheten av vatten, t.ex. längs kusterna, vid sjöar, större kraftverksmagasin, längs älvar och andra större vattendrag. Arten jagar över mycket stora områden, i regel i storleksordningen 50-200 km ² . De könsmogna örnarna är i huvudsak stannfåglar. Ungfåglarna rör sig över betydande områden under de första levnadsåren. Bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför kraftiga träd (i första hand tall) för boets placering. Botrådets medelålder längs ostkusten är minst 160 år och i Lappland 350 år.
<i>Hotbild</i>	Även om miljögiftssituationen är klart bättre än tidigare, t.ex. en minskad förekomst av klorerade kolväten, så finns "nya" miljögifter som åter kan förvärra situationen. T.ex. vet man ännu inte hur och om bromerade flamskyddsmedlen påverkar organismerna i havsmiljön. Exploatering av häckningsområden genom skogsbruk, fritidsbebyggelse, vindkraftverk etc. Ökad tillgänglighet och störningar vid bona (nya skogsbilvägar och andra vägar, fler fritidsbåtar, snöskotrar, ökat friluftsliv, etc.). Ett högst tänkbart framtida hot är bristen på lämpliga botråd.
<i>Rödlistning</i>	NT, missgynnad
<i>Bevarandeåtgärder</i>	Förutom skydd och bevarande av häckningsplatser bör skogsbruket regelmässigt lämna stora tallar, låta dessa bli s.k. evighetsträd och därmed lämpliga som botråd. Ett utökat samarbete mellan länsstyrelsen och polisen/tullen är önskvärt för att kunna minska faunakriminaliteten. Havsörnen är mycket störningskänslig vid boplatsen.
<i>Bevarandestatus</i>	Gott bevarande

Kungsfiskare - *Alcedo atthis* (A229)

<i>Beskrivning</i>	Enstaka rastande kungsfiskare finns i området. Arten behöver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av minst 1 m höga, lodräta brinkar. Den idealiska boplatsen utgörs av sandbrinkar som stupar direkt ner i vattnet, som oftast utgörs av lugnt rinnande bäckar eller åar. Sådana miljöer är dock mycket sällsynta längs de genomreglerade vattendrag vi har i södra Sverige och kungsfiskaren häckar därför i alla
--------------------	---

	<p>slags brinkar (lera, sand, jord eller grus) på flera hundra meters avstånd från vattendragen. Enstaka häckningar har i extremfall konstaterats på upp till 800 m avstånd från närmsta vattendrag. Vattendragen bör ha lummiga stränder och god tillgång till lämpliga utsikts-/fiskeposter i form av utskjutande grenar, trädstammar, bryggor och liknande.</p> <p>Arten kräver lugnt eller sakta flytande vatten för att kunna fiska, liksom god tillgång på föda i form av fiskyngel och småfisk (< 10 cm). Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 500 -1 000 m från boplatser.</p> <p>Kungsfiskaren är kortflyttare och huvuddelen av beståndet övervintrar i norra Centraleuropa. En mindre del av beståndet försöker dessutom regelbundet övervintra i södra Sverige.</p>
<i>Hotbild</i>	<p>Bristen på lämpliga boplatser är påtaglig i hela södra Sverige. Få vattendrag löper i så naturliga flöden att strandbrinkar skapas och underhålls. Äldre brinkar blir snabbt olämpliga då de flackas ut och marklevande rovdjur som räv, mink och grävling kan därigenom lätt gräva ut bona.</p> <p>Alltför kraftig rensning av buskar och annan strandvegetation försvårar häckningen, förmodligen genom att arten föredrar boplatser med skyddad inflygningsväg under matningen.</p> <p>Långvariga störningar från sportfiskare kan lokalt vara ett stort problem. Däremot förefaller arten tämligen väl tåla passage av tämligen stora mängder människor så länge störningarna är kortvariga och tillfälliga.</p> <p>Övergödning (eutrofiering), grumling och kraftig brunfärgning (humifiering) av vattendragen försvårar födosöket.</p> <p>Under kalla vintrar är överlevnaden låg och stora antalsfluktuationer mellan olika år är därför en naturlig del av kungsfiskarens beståndsdynamik. Under goda förhållanden har kungsfiskaren en mycket hög reproduktionsförmåga och därigenom goda möjligheter att snabbt återhämta sig från beståndssvackor.</p>
<i>Rödlistning</i>	VU, sårbar
<i>Bevarandeåtgärder</i>	<p>Aktivt återställande och nyskapande av lämpliga häckningsbrinkar. Hastighetsbegränsning och eventuellt motorbåtsförbud på vattendragssträckor med fina strandbrinkar för att minska riskerna för erosion. I större, mer trafikerade vattendrag kan det istället vara nödvändigt att placera ut vågbrytare för att skydda fina strandbrinkar och känsligt placerade bon.</p>
<i>Bevarandestatus</i>	Mycket gott bevarande

Kungsörn - *Aquila chrysaetos* (A091)

<i>Beskrivning</i>	<p>Kungsörn rastar inom området. De kräver tillgång till lämpliga bytesdjur (mestadels däggdjur och fåglar i storleksklassen 0,5–5 kilo). Även tillgång till lämplig plats att bygga sitt bo på krävs. I områden som saknar klippor/bergsbranter är arten hänvisad till att bygga boet i</p>
--------------------	--

	<p>träd med grova sidogrenar. I Norrlands skogsland innebärdetta oftast tallar äldre än 200 år.</p> <p>De föredrar områden med låg störningsfrekvens från människor och undviker därför bebyggda områden. De häckande örnarna är som mest störningskänsliga under januari–maj.</p> <p>Artens hemområde varierar mellan 75–200 km² beroende på bytestillgång. De könsmogna örnarna är i huvudsak stannfåglar, men de etablerade paren i Norrland drar sig åtminstone till en viss del söderut under december–februari. Ungfågeln rör sig över betydande områden under de första levnadsåren, men ytterst få lämnar landet. När de etablerar sig vid 4–5 års ålder sker detta i allmänhet i närheten av födelseområdet.</p>
<i>Hotbild</i>	<p>Ett starkt hot är förföljelse, för närvarande mest uttalad i fjälltrakterna. Den främsta orsaken till förföljelsen grundar sig på att kungsörnen till viss del livnär sig på renkalvar.</p> <p>För Norrland och nordvästra Svealand medför försvinnandet av gammeldrad (evighetsträd) svårigheter för den skogslevande populationen att finna lämpliga boplatser, vilket i sin tur kan medföra reducerad reproduktionstakt och minskande bestånd. Spara grova evighetsträd (tallar)</p> <p>Det starkt utbyggda skogsvägnätet samt omfattande trafik med flyg och snöskoter har medfört att de flesta platser är lättåtkomliga för friluftslivet och därmed finns en ökad risk för störning (allvarligast från januari fram till mitten av maj).</p> <p>Försämrade tillgång på lämpliga byten, t.ex. lokalt i vissa fjällområden p.g.a. den fria småviltjakten eller p.g.a. biotopförändringar orsakade av skogsbruket. Kraftledningsdöd och problemet med tågdödade örnar. Framtida vindkraftsparker i fjällen kan medföra ökad dödlighet.</p>
<i>Rödlistning</i>	NT; missgynnad.
<i>Bevarandeåtgärder</i>	<p>Frivilliga överenskommelser med skogsbolag och privata skogsägare om skydd vid boplatser eller modifieringar av skogsbilvägdragningar. Utfodring vintertid för att öka ungfågelöverlevnaden (sker ideellt). Övervakning av populationer (sker ideellt).</p> <p>"Flyttning" av boplatser som är utsatta för störning och/eller förföljelse genom att bygga konstgjorda bon på nya ställen (sker ideellt).</p> <p>Boplatser för kungsörn bör alltid skyddas från skogsbruksåtgärder genom naturvårdsavtal eller liknande.</p> <p>Avverkning eller andra skogsbruksåtgärder bör ej tillåtas i närheten av häckningsplatserna under häckningssäsongen (februari–augusti). Skogsbruket bör regelmässigt lämna kraftiga tallar och låta dessa bli</p>

	<p>s.k.evighetsträd i en mycket större omfattning än vad som sker idag. Vindkraftsanläggningar bör ej placeras i närheten av platser som hyser häckande kungsörn. Hur nära en boplats vindmøllor kan placeras utan att på ett menligt sätt påverka örnarnas dödlighet håller f.n. på att undersökas. När det gäller telemaster rekommenderas att dessa placeras på ett avstånd på 2–3 km från känd boplats. Ett utökat samarbete mellan länsstyrelsen och polisen/tullen är önskvärdt för att kunna minska faunakriminaliteten. Bidrag till den ideella övervakning/inventering som sker idag. Begränsning av skogliga åtgärder på eller i anslutning till häckningsplatser samt allmänhetens tillträde till särskilt känsliga platser.</p>
Bevarandestatus	Ordinärt bevarande

Mindre sångsvan - *Cygnus columbianus* (A037)

Beskrivning	Den mindre sångsvanen häckar på den artiska tundran i nordost. De passerar sydöstra Sverige i början av april och i slutet av oktober. De fåglar som passerar Sverige övervintrar huvudsakligen i Nordsjöländerna. Enstaka vinterfynd görs årligen i södra Sverige och övervintring förekommer möjligen vissa år. De kallas också tundrasvan.
Hotbild	Brist på vattenväxter, främst borstnate pga ändrade ljusförhållanden i sjöar
Rödlistning	-
Bevarandeåtgärder	Viktiga rast- och övervintringslokaler bör ges ett skydd mot exploatering och störningar. Vårastlokalerna är mycket viktiga för konditionsuppbyggandet inför fortsatt flyttning och kommande reproduktion
Bevarandestatus	Mycket gott bevarande

Nattskärria - *Caprimulgus europaeus* (A224)

Beskrivning	Nattskärria är en förmodad häckare i området. Tillgång till lämpliga födosöks- och häckningsområden i torra glesa skogar eller tallplanteringar. Nattskärria livnar sig huvudsakligen på större nattflygande insekter som nattaktiva fjärilar, skalbaggar och tvåvingar. Den vanligaste häckningsmiljön är gles, luckig tallskog på sandig mark eller hållmarker, och uppskattningsvis finns mer än 90 % av det samlade beståndet i sådana miljöer. Under häckningen kan födosöken ske uppemot 5 km bort från häckningsplatsen.
Hotbild	Det stora hotet mot nattskärria är en minskad tillgång på lämpliga häckningsmiljöer på grund av minskningen av öppna skogar. Arten födosöker ofta, och vilar ofta på, vägar och kan därför lätt kollidera

	med bilar. Upphörande jordbruk i skogslandskapet, framför allt minskade arealer naturliga ängs- och betesmarker, leder till en utarmad flora och därmed till en utarmad nattfjärilsfauna.
<i>Rödlistning</i>	VU, sårbar
<i>Bevarandeåtgärder</i>	Naturvårdsinriktad skötsel av glesa tallskogar genom bete, luckhuggning, förhindrande av igenväxning av gran och lövsly. Särskilt värdefullt är röjning av gläntor (hellre stora än små), avverkning för att skapa så långa brynzoner som möjligt, tillskapandet av trädriddåer i öppet landskap för lä samt röjning av ljunng i täta bestånd (särskilt vid basen av björkar!) för att skapa lämpliga boplatser.
<i>Bevarandestatus</i>	Mycket gott bevarande

Röd glada - *Milvus milvus* (A074)

<i>Beskrivning</i>	Röd glada häckar i området. Arten etablerar sig helst i omväxlande landskap med mosaik av öppna marker och skogar och gärna med närhet till sjöar. Boet placeras i grövre träd och ligger vanligtvis nära skogsbryn. Större slutna skogsbestånd passar ej gladan. Födan är mycket varierad och flertalet byten hämtas ute i det öppna kulturlandskapet, där förekomsten av ängs- och betesmarker spelar en viktig roll. Närheten till sjöar innebär ett värdefullt tillskott av fisk och det är i regel par i sådana miljöer som lyckas bäst med häckningen. Under häckningstid jagar arten inom cirka 1 mils avstånd från boplatser.
<i>Hotbild</i>	För närvarande finns inget överhängande hot mot arten i Sverige. Tvärtom går det mycket bra för arten som fortsätter att öka i antal och f.n. sprider sig norrut från Skåne in i Småland, Halland och Blekinge.
<i>Rödlistning</i>	-
<i>Bevarandeåtgärder</i>	Boplatser för röd glada bör skyddas från skogsbruksåtgärder genom naturvårdsavtal eller liknande. Undantagsvis kan allmänhetens tillträde till särskilt känsliga boplatser behöva regleras. Ett utökat samarbete mellan länsstyrelsen och polisen/tullen är önskvärt för att kunna minska faunakriminaliteten.
<i>Bevarandestatus</i>	Mycket gott bevarande

Salskrake - *Mergus albellus* (A068)

<i>Beskrivning</i>	Salskraken häckar i gamla spillkråkehål, i holkar eller i ihåliga stubbar. Boplatserna kan ligga ganska långt från vatten. Födan utgörs av mollusker och vatteninsekter samt till liten del av småfisk. Arten bosätter sig vanligen vid älvar samt i sjö- och tjärnrika områden. De vistas ofta i skogsomgärdade tjärnar eller vid risiga sjö- och älvstränder med skyddande skog. Myrar utnyttjas regelmässigt under
--------------------	---

	<p>ungarnas uppväxttid. Övervintringen sker främst längs grunda kustområden, men även i större isfria sjöar Under häckningen uppehåller sig salskraken inom ett relativt begränsat område kring boplatsen (storleksordning 25 km²). Salskraken övervintrar i Östersjön och längs Nordsjökusten. Arten samlas ofta i stort antal på ett fåtal platser.</p>
<i>Hotbild</i>	<p>Salskraken övervintrar ofta i hamnar och liknande områden, vilket medför risk för giftexponering och oljeskador. Eftersom arten vintertid uppträder i stora ansamlingar på ett förhållandevis litet antal ställen kan föroreningar och miljögifter slå hårt mot arten. Med ökande friluftsliv, kan speciellt kanotning och fritidsfiske lokalt vara ett störningsmoment under perioden då ungarna är små. Skogsbruket har utarmat tillgången på naturliga bohål och nytillskottet är mycket begränsat. Mård, gädda och framför allt mink är allvarliga predatorer på salskraken. I artens centrala utbredningsområde i Sibirien är oljeexploateringen med dess föroreningar samt allmän miljöförstörelse ett allvarligt hot.</p>
<i>Rödlistning</i>	NT, missgynnad
<i>Bevarandeåtgärder</i>	<p>Vid skogsavverkning bör hålträd och bostubbar samt skyddande skog runt dessa sparas. Ridåer av skog som lämnas vid sjöstränder, kring tjärnar och utmed älvsel gynnar arten. Holkuppsättning underlättar för arten att fortleva i områden där skogsbruket har försämrat boplatsmöjligheterna. I sjöar och vattendrag med större antal häckande salskrake bör kanotning och fritidsfiske undvikas i känsliga delar 10/6–31/7. Information bör spridas bland jägare hur man skiljer salskraken från övriga änder.</p>
<i>Bevarandestatus</i>	Ordinärt bevarande

Silvertärna - *Sterna paradisea* (A194)

<i>Beskrivning</i>	<p>Silvertärnan är rastare i området. Den behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden; framför allt mink och räva bör hindras nå häckningsplatserna.</p>
<i>Hotbild</i>	<p>Hotet utgörs främst av störningar, igenväxning och rovdjur vid häckningskolonier, men även av miljögifter och försämrade tillgång på lämplig födo fisk..</p>
<i>Rödlistning</i>	-
<i>Bevarandeåtgärder</i>	<p>Tärnornas födo fisk får inte beskattas för hårt och fiskens uppväxtområden bör skyddas.</p>
<i>Bevarandestatus</i>	Gott bevarande.

Spillkråka - *Dryocopus martius* (A236)

<i>Beskrivning</i>	Spillkråkan häckar regelbundet i området. Den behöver tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror. Den födosöker ofta lågt i träd, på stubbar m.m., gärna i rotrötad gran efter hästmyror, och behöver tillgång på lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok. Spillkråkan är något av en nyckelart genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som ej själva förmår mejsla ut sitt bo. Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100-1 000 ha.
<i>Hotbild</i>	Det största hotet mot spillkråkan är skogsbruket och näringens allt större krav på skogsråvara. Minskad lövandel, ökad granandel och mera homogena bestånd i södra och mellersta Sverige missgynnar arten. Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträd minskar. Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnar sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag.
<i>Rödlistning</i>	-
<i>Bevarandeåtgärder</i>	Bevarande av gammelskog med grova träd, löv, gran och tall är viktigt. Vid avverkning bör grupper av s.k. evighetsträd behållas. Planerade störningar av skogsekosystem i form av brand gynnar alla hackspettsarter, liksom att sjuka och döende träd ska sparas.
<i>Bevarandestatus</i>	Mycket gott bevarande

Storlom – *Gavia stellata* (A002)

<i>Beskrivning</i>	Storlommen rastar i området. Den behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, dvs. fiskar, i viss mån vatteninsekter. Den behöver även lämplig plats att bygga sitt bo på, vilket nästan uteslutande innebär öar, särskilt mindre holmar och skär, belägna i klarvattenssjöar (oligotrofa och mesotrofa), i sällsynta fall längs ostkusten. Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti), främst under ruvningsperioden. Arten är långlivad art med relativt låg reproduktion och är därför känslig för jakt. Under häckningen rör sig arten normalt inom 1-10 km radie från häckningslokalerna. Storlommen övervintrar dels i östra Medelhavet och Svarta havet, dels i mindre utsträckning i västra Europa. Den övervintrar även regelbundet längs södra Sveriges kuster.
<i>Hotbild</i>	Största hotet torde utgöras av mänsklig störning på häckningslokalerna under främst maj genom landning av båtar på häckningsskär, badande folk, båtsport och sportfiske. Sådan störning ökar risken för äggpredation. Andra problem utgörs av onaturliga

	<p>vattenståndsvariationer till följd av regleringar, som kan omindetgöra eller försena häckningen, vilket i det senare fallet ökar risken för mänsklig störning.</p> <p>Inverkan av miljögifter kan inte uteslutas. En ökad risk för exponering av giftiga metaller kan finnas för lommar som söker föda i sura sjöar. Försurning leder även till utarmning av fiskbestånd och därmed minskat födounderlag.</p>
<i>Rödlistning</i>	-
<i>Bevarandeåtgärder</i>	<p>Landstigningsförbud bör införas på häckningslokaler (öar) som utnyttjas för friluftsliv. Skyddet bör omfatta landstigningsförbud samt befaringsförbud inom ett avstånd av minst 100 m från häckningsskär, i södra Sverige under tiden 15/4-15/7. Förbud mot vattenskidåkning alternativt hastighetsbegränsning bör övervägas i sjöar med många lompar. Det finns redan framtagna vädjandeskyltar (<i>Projekt Lom</i>) som informerar om arten. Dessa bör nyttjas vid särskilt störningskänsliga häckningslokaler eller vid parkeringsplatser och bryggor invid sjön. Regleringar av vattenståndet bör utformas så att vattenståndsändringarna från senare delen av april till början av juli blir små (högst 5 cm ökning, högst 30 cm minskning). Behovet av kalkning av sjö med häckande storlom måste avgöras från fall till fall.</p>
<i>Bevarandestatus</i>	Gott bevarande

Sångsvan - *Cygnus cygnus* (A038)

<i>Beskrivning</i>	<p>Sångsvanen häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen.</p> <p>Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett mycket begränsat område runt boplatsen.</p> <p>Sångsvanen blir köns mogen först vid 4 års ålder och fram till dess för de unga svanarna en ambulerande tillvaro i stora landskapsavsnitt.</p> <p>Arten övervintrar i södra Sverige, Danmark och Nordsjöländerna.</p>
<i>Hotbild</i>	<p>Ingen uppenbar hotbild finns för närvarande. Från att under 1900-talets mitt ha varit en mycket sällsynt häckfågel på avsides belägna lokaler i Lappland och Jämtland, har arten under senare delen av 1900-talet expanderat kraftigt. Därmed är den inte längre en utpräglad och skygg ödemarksfågel.</p>
<i>Rödlistning</i>	-
<i>Bevarandeåtgärder</i>	<p>Viktiga rast- och övervintringslokaler bör ges ett skydd mot exploatering och störningar. Vårastlokalerna är mycket viktiga för konditionsuppbyggandet inför fortsatt flyttning och kommande reproduktion.</p>

<i>Bevarandestatus</i>	Mycket gott bevarande
------------------------	-----------------------

Trana – *Grus grus* (A127)

<i>Beskrivning</i>	<p>Tranan häckar på sankta sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, på vattensjuka hyggen omgärdade av sumpskog, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten.</p> <p>Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m.</p> <p>Under höstflyttningen är ungarna beroende av föräldrarnas vägledning.</p> <p>En stor andel av tranorna övervintrar i korkeksmarker i Spanien.</p> <p>Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 1 km².</p> <p>Tranan blir köns mogen vid 3-6 års ålder. Innan köns mognaden för ungt tranorna en kringflackande tillvaro och samlas ofta i stora flockar.</p>
<i>Hotbild</i>	För närvarande finns inget hot mot arten i Sverige. I det spanska övervintringsområdet finns däremot vissa hot, främst. avveckling av korkeksodlingar.
<i>Rödlistning</i>	-
<i>Bevarandeåtgärder</i>	<p>I Natura 2000-områden med häckande trana bör följande beaktas: Eftersom tranan alltid bygger sitt bo vattenomflutet, måste vattenavledning/vattenståndssänkning i anslutning till häckningsområden undvikas helt. Tranan är skygg vid sina boplatser och åtminstone vandringsleder som planeras med sträckning över stora, öppna myrområden bör dras på behörigt avstånd (minst 500 m) från boplatsoområdet.</p> <p>Övernattningsplatser med större antal fåglar bör skyddas mot exploatering och störning.</p>
<i>Bevarandestatus</i>	Mycket gott bevarande

Trädlärka - *Lullula arborea* (A246)

<i>Beskrivning</i>	<p>Trädlärkan rastar i området och är beroende av tillgång på lämpliga häckningsplatser i form av öppna, torra marker i direkt anslutning till luckig skog eller glesa planteringar, t.ex. gles, luckig tallskog.</p> <p>Trädlärkan återkommer mycket tidigt på våren vilket gör den extra beroende av soliga miljöer.</p>
<i>Hotbild</i>	Det stora hotet mot trädlärkan är en minskad tillgång på lämpliga häckningsmiljöer på grund av minskningen av öppna skogar.
<i>Rödlistning</i>	-
<i>Bevarandeåtgärder</i>	Naturvårdsinriktad skötsel av glesa tallskogar genom bete,

	luckhuggning, förhindrande av igenväxning av gran och lövsly. Dessa åtgärder gynnar även andra arter, som nattskärra.
Bevarandestatus	Ordinärt bevarande

Törnskata - *Lanius collurio* (A338)

Beskrivning	Törnskata rastar i området och kräver tillgång på öppna marker (främst jordbruksmark, men även kalhyggen) med rik insektsförekomst på varma, solbelysta lokaler. Häckningslokalerna bör ha god tillgång på attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (t.ex. nypon, slån eller björnbär) i kombination med öppna partier, t.ex. kortbetade gräsytor. På jordbruksmark föredrar törnskatan en mosaik av betade och mindre hårt betade ytor där artdiversiteten för växter och insekter är hög.
Hotbild	Det största hotet är den under lång tid minskande tillgången på lämpliga häckningsmiljöer; igenläggning av jordbruksmark, minskad hävd av naturliga, ogödslade betesmarker, allt mer rationell skötsel av kvarvarande marker och avsaknad av brandfält i skogslandskapet. Törnskatan förekomst är kopplad till rik insektsförekomst som i sin tur är kopplad till hög artdiversitet av blommande växter.
Rödlistning	-
Bevarandeåtgärder	Röjning och restaurering av öppna marker (hedar, naturbetesmarker m.m.) har visat sig kunna leda till en snabb etablering av törnskata. Rätt skötsel av skogsbryn av viss bredd, där man tillåter buskvegetation att finnas kvar ger också ofta upphov till etablering av arten.
Bevarandestatus	Gott bevarande

Vitkindad gås - *Branta leucopsis* (A045)

Beskrivning	Vitkindad gås rastar sparsamt i området. Där den häckar finns små, flacka öar där de är skyddade från marklevande rovdjur. Den kräver stora, öppna gräsbevuxna ytor för sitt födosök, främst strandängar med kortvuxen eller kortbetad gräsvegetation. Kräver rast- och övervintringslokaler med gott om lämplig föda (främst gräs) samt möjlighet att övernatta ute på vatten.
Hotbild	För närvarande finns inget uppenbart hot mot arten och den svenska populationen fortsätter att växa i storlek.
Rödlistning	-
Bevarandeåtgärder	Skötsel och bevarande av lämpliga strandängar.
Bevarandestatus	Ordinärt bevarande

